

Versmė

LEIDYKLA

Seimo Pirmininkei p. Irenai Degutienei

2012 m. rugsėjo 7 d.

Lietuvos Respublikos Seimas
Gedimino pr. 53, LT-01109 Vilnius

DĖL 2018 METŲ PASKELBIMO LIETUVOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO ŠIMTMEČIO METAIS, DALYVAVIMO PASIRENGIMO ŠIOS SUKAKTIES MINĖJIMUI VALSTYBINĖJE PROGRAMOJE BEI TAI SUKAKČIAI SKIRTŲ LEIDINIŲ

Nuoširdžiai dėkojame už Jūsų 2012-06-25 kreipimąsi dėl dalyvavimo pasirengimo Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimui valstybinėje programoje, nes suprasdami šios iškilios mūsų valstybės sukakties išskirtinę reikšmę, jai irgi ėmėme rengtis jau gerokai iš anksto.

„Versmės“ leidykla (plačiau apie ją žr. interneto svetainėje www.versme.lt) nuo įsikūrimo 1994-aisiais leidžia unikalią nei mūsų šalyje, nei kur kitur analogų neturinčią, net kelis šimtus tomų galinčią pasiekti Lietuvos istorijos monografijų seriją, dedikuojamą dviem pačioms ryškiausioms Lietuvos istorijos sukaktims – Lietuvos tūkstantmečiui (1009–2009) ir Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečiui (1918–2018). Ši serija taip pat skiriama ir kitoms reikšmingoms valstybės, jos miestų ir miestelių bei kitų šaliai svarbių įvykių sukaktims. „Lietuvos valsčių“ serija buvo įrašyta į Lietuvos tūkstantmečio programą, kuriai dar 1999 m. gruodžio 2 d. pritarė Lietuvos vardo tūkstantmečio valstybinė komisija.

„Lietuvos valsčių“ serija – tai daugiatomis vienodos struktūros Lietuvos istorijos leidinys apie Lietuvos miestus ir miestelius, kaimus ir vienkiemius, apie jų ir jų apylinkių kraštovaizdžio raidą bei istoriją nuo seniausių priešistorinių laikų iki mūsų dienų, kovas už Nepriklausomybę, apie tradicinę kultūrą, verslus, kalendorinius ir šeimos papročius, papročių teisę, liaudies išmintį, bažnyčias, įžymius žmones, tarmių ir vietos šnektų ypatumus, tautosaką, tautines mažumas, jų papročius ir kt.

Serijos pavadinimas pasirinktas neatsitiktinai – XIX a. viduryje susiformavę valsčiai iki jų panaikinimo 1950 m. buvo mažiausi ir palyginti stabilūs administraciniai-teritoriniai vienetai, junge

tapačios etninės kultūros žmonės – valsčių ribos paprastai atitiko ir parapijų ribas, kartu ir šnektų ribas, todėl serijoje rašoma visos Lietuvos lokalinė istorija ir pateikiama kaip šių homogeniškų teritorinių darinių – valsčių – istorijų visuma.

„Versmės“ leidykla 1999–2012 m. surengė net 118 lokalinių tyrimų ekspedicijų visoje Lietuvoje. Remdamiesi šių leidyklos rengtų serijos autorių ekspedicijų metu surinkta medžiaga, žmonių atsiminimais, archyvų duomenimis, mokslo studijomis, kitais rašytiniais šaltiniais bei medžiaga, kiekvieną serijos knygą rašo dideli, iki 120 autorių, kolektyvai – žinomi Lietuvos mokslininkai istorikai, archeologai, etnologai, tautosakininkai, kalbininkai, sociologai, gamtininkai, žurnalistai, rašytojai, kraštotyrininkai, kraštiečiai, kiti autoriai. Iš viso serijai jau yra rašę per 2000 autorių, iš kurių daugiau kaip 350 turi mokslo vardus (žr. www.versme.lt/autoriai).

Iki 2011-ųjų pabaigos yra išleistos 23 serijos monografijos (30 tomų): „Žagarė“ (1-oji serijos monografija; dedikuota Žagarės 800 m. jubiliejui, 912 p., 1998) – 1-oji knyga Lietuvoje, išleista su Lietuvos tūkstantmečio minėjimo ženklu-logotipu, „Obeliai. Kriaunos“ (2-oji; Obelių 480 m. sukakčiai, 864 p., 1998; 2-oji laida – Obelių 500 m. jubiliejui, 1224 p., 2009), „Plateliai“ (3-ioji; Platelių 550 m. jubiliejui, 800 p., 1999), „Žiobiškis“ (4-oji; Žiobiškio parapijos 200 m. jubiliejui, 1024 p., 2000), „Širvintos“ (5-oji; Širvintų 525 m. sukakčiai, 776 p., 2000), „Lygumai. Stačiūnai“ (6-oji; Stačiūnų parapijos 90-mečiui, 896 p., 2001), „Veliuona“ (7-oji; Magdeburgo teisių suteikimo Veliuonai 500 m. jubiliejui, 1176 p., 2001), „Raguva“ (8-oji; Raguvos 500 m. jubiliejui, 1128 p., 2001), „Seredžius“ (9-oji; Seredžiaus 710 m. sukakčiai, 1238 p., 2003), „Kvėdarna“ (10-oji; Kvėdarnos 675 m. sukakčiai, 1160 p., 2004), „Papilė“ (11-oji; Papilės 665 m. sukakčiai, I dalis – 1082 p., 2004; II, III dalys – 752 p., 2006), „Tauragnai“ (12-oji; Tauragnų 750 m. jubiliejui, 1364 p., 2005), „Musninkai. Kernavė. Čiobiškis“ (13-oji; Musninkų 445 m., Kernavės 725 m., Čiobiškio 475 m. sukaktims, 1304 p., 2005), „Laukuva“ (14-oji; Laukuvos 750 m. jubiliejui, I dalis – 924 p., 2005; II dalis – 950 p., 2008), „Gelvonai“ (15-oji; Gelvonų 625 m. sukakčiai, 1384 p., 2009), „Baisogala“ (16-oji; Baisogalos 470 m. sukakčiai, 1056 p., 2009), „Gruzdžiai“ (17-oji; Gruzdžių 375 m. sukakčiai, I dalis – 1000 p., 2009; II dalis – 1304 p., 2010), „Endriejovas“ (18-oji, Endriejavo 230 m. sukakčiai, 1412 p., 2010), „Vepriai“ (19-oji, Veprių 625 m. sukakčiai, 1320 p., 2010), „Žeimelis“ (20-oji, Žeimelio 510 m. sukakčiai, I dalis – 888 p., 2010; II dalis – 908 p., 2010), „Lietuvos lokaliniai tyrimai“ (21-oji, I dalis – 2000-2002 m. mokslo darbai, 1082 p., 2011), „Panemunėlis“ (22-oji, Panemunėlio 240 m. sukakčiai, I dalis – 858 p., 2011; II dalis – 828 p., 2011), „Gelgaudiškis“ (23-ioji, Gelgaudiškio 500 m. sukakčiai, I dalis – 900 p., 2011; II dalis – 908 p., 2011). Bendra išleistų 23 monografijų (30 tomų) apimtis, kartu su serijoje nenumeruota, dar plonais viršeliais išleista įžangine knyga „Sintautai. Žvirgždaičiai“ (430 p., 1996), yra 31 852 puslapiai, jose rašoma daugiau kaip 100 tūkst. asmenų, susijusių su monografijų vietovėmis.

Šiuo metu yra rašoma ir rengiama spaudai daugiau kaip 90 serijos monografijų, kuriose bus įamžinti šie Lietuvos miestai ir miesteliai bei jų apylinkės: Alanta, Antalieptė, Aukštadvaris, Babtai, Balbieriškis, Balninkai, Bartninkai, Lankeliškiai, Birštonas, Biržai, Butrimonys, Darbėnai, Daugai, Daujėnai, Dieveniškės, Druskininkai, Dūkštas, Giedraičiai, Gražiškiai, Grinkiškis, Pašušvys, Griškabūdis, Jieznas, Stakliškės, Joniškėlis, Joniškis, Juodupė, Onuškis, Jūžintai, Rageliai, Kaltanėnai, Labanoras, Reškutėnai, Kamajai, Kapčiamiestis, Kartena, Kazlų Rūda, Kelmė, Kintai, Kybartai, Kriukai, Kriūkai, Kuliai, Kupiškis, Leipalingis, Leliūnai, Linkuva, Maišiagala, Merkinė, Mickūnai, Mielagėnai, Molėtai, Mosėdis, Neringa, Onuškis, Pabradė, Pagėgiai, Palanga, Pandėlys, Panemunis, Panevėžys, Papilys, Pasvalys, Pašvitinys, Pilviškiai, Plateliai, Plokščiai, Plungė, Ramygala, Raseiniai, Rietavas, Rumšiškės, Rusnė, Salakas, Saldutiškis, Semeliškės, Sintautai, Skaistgirys, Skapiškis, Skaudvilė, Skiemonys, Skuodas, Slavikai, Šeduva, Šilalė, Šilutė, Gaideliai, Taujėnai, Trakai, Tverai, Užpaliai, Vaiguva, Valkininkai, Varniai, Vieکشniai, Viešvilė, Vievis, Vilkija, Vištytis, Žagarė, Žarėnai, Žemaičių Kalvarija, Žemaičių Naumiestis, Žygaičiai.

Šis sąrašas nuolat papildoma pradedamomis rengti naujomis monografijomis (žr. http://versme.lt/numatoma_isleisti.htm).

Lietuvoje būta daugiau kaip 400 valsčių, kurių vietoje įkurtų dabartinių seniūnijų yra apie tris šimtus. Vildamiesi, kad daugelio tėvynainių pasiaukojimo ir sutelktų pastangų dėka pavyks sėkmingai tęsti pradėtus darbus ir užteks jėgų nors apie dalį jų išleisti knygas, mūsų laukia ne viena dešimtmetį trukšiantis didelis prasmingas darbas.

Atsiliepdami į Jūsų kvietimą dalyvauti pasirengimo Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečio minėjimui valstybinėje programoje, siūlome įtraukti į šią programą „Lietuvos valsčių“ serijos, dedikuojamos Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmečiui, išleidimą.

Jei apsispręstumėte į programą įtraukti šį prieš beveik du dešimtmečius pradėtą projektą ir pavyktų rasti resursų pakankamai jį finansuoti, tikėtina, kad valstybės atkūrimo 100-metį galėtume pasitikti turėdami visą 100 šios unikalios serijos tomų. Ir taip išties deramai pagerbtume šią valstybei ir visiems mums labai reikšmingą sukaktį.

Vaizdumo dėlei pridedame vieną paskutiniųjų išleistų serijos knygų – vyr. redaktoriaus, J. Basanavičiaus premijos laureato Venanto Mačiekaus parengtą monografiją „Vepriai“.

Maloniai kviečiame apsilankyti „Versmės“ leidykloje Jums patogiu laiku.

Pagarbiai

„Versmės“ leidyklos vadovas

Petras Jonušas